

Sygnatura akt II Ca 1901/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Nowak (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Katarzyna Serafin-Tabor SO Paweł Szewczyk

Protokolant: protokolant sądowy Ilona Tryczyńska

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. (1) i A. K. (2)

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie

z dnia 16 czerwca 2016 r., sygnatura akt I C 2134/14/S

- zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla punkty III i V, a punktowi IV nadaje oznaczenie III oraz punktom VI – VIII nadaje oznaczenie IV – VI;
- oddala apelację w pozostałej części;
- zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów solidarnie 4800 zł (cztery tysiące osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Katarzyna Serafin - Tabor SSO Anna Nowak SSO Paweł Szewczyk

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 listopada 2016 r.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie w punkcie I. zasądził od strony pozwanej Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki A. K. (2) kwotę 1697 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty; w punkcie II. zasądził od strony pozwanej

Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. solidarnie na rzecz powodów A. K. (2) i A. K. (1) kwotę 14 710 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 9 125 zł od dnia 5 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 5585 zł od dnia 22 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty; w punkcie III. ustalił, że postanowienia § 9 ust 7, § 9 ust 8 i § 9 ust 9 umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) zawartej pomiędzy powódką a stroną pozwaną w dniu 28 lutego 2007 r. stanowią niedozwolone postanowienia umowne; w punkcie IV. zasądził od strony pozwanej solidarnie na rzecz powodów A. K. (2) i A. K. (1) kwotę 28 913 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 lipca 2014 r. do dnia zapłaty; w punkcie V. ustalił, że postanowienia § 9 ust 7, § 9 ust 8 i § 9 ust 9 umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) zawartej pomiędzy powodami a stroną pozwaną w dniu 20 maja 2008 r. stanowią niedozwolone postanowienia umowne; w punkcie VI. oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w punkcie VII. zasądziła od strony pozwanej Banku (...) Spółka Akcyjna w W. solidarnie na rzecz powodów A. K. (2) i A. K. (1) kwotę 3239 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; w punkcie VIII. zasądza od strony pozwanej Bank (...) Spółka Akcyjna w W. solidarnie na rzecz powodów A. K. (2) i A. K. (1) kwotę 3863 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok ten zapadł w następującym stanie faktycznym:

W dniu 31 stycznia 2007 r. powódka złożyła wniosek kredytowy, w którym nie zawarła wniosku o objęcie ubezpieczeniem niskiego wkładu. Następnie pismem z dnia 5 lutego 2007 r. wniosła o zmianę waluty z PLN na CHF. Następnie w lutym 2007 r. powódka negocjowała obniżenie marży banku o 0,20 %. W dniu 26 lutego 2007 r. została wydana decyzja kredytowa, w której w zabezpieczeniach wskazano również ubezpieczenie niskiego wkładu. W dniu 28 lutego 2007 r. powódka i strona pozwana zawarły umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych. W § 9 umowy wskazano prawne zabezpieczenia kredytu w tym ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. W § 9 pkt 7 wskazano, że ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez bank (...) SA z (...) S.A. stanowi dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe 235 680 zł. W § 9 pkt 8 uregulowano, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 1697 zł za pierwszy 36 miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej, natomiast § 9 pkt 9 uregulowano, że jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 235 68 zł kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36 miesięczny okres udzielonej bankowi przez ubezpieczyciela ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca zostanie poinformowany przez bank pisemnie. Przy zawarciu umowy została pobrana pierwsza składka w kwocie 1697 zł. W § 7 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej banku (...) SA uregulowano koszty kredytu. Zgodnie z pkt 6 opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. Podstawa obliczenia opłaty określana jest dla kredytów w walucie obcej w ten sposób, że dla celów wyliczenia opłaty przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w złotych polskich wyliczona wg wartości kursu waluty obcej wg tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym sporządzona została umowa kredytu w przypadku nowych kredytów i ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej w przypadku przedłużenia ochrony na kolejny okres 36 miesięcy zgodnie z wzorem podanym w regulaminie. Zgodnie z § 7 pkt 8 regulaminu jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości nie stanie się równy bądź niższy niż 80 % wówczas bank pobiera opłatę za kolejny 36 miesięczny okres. W cenniku kredytów hipotecznych uregulowano, że koszt ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosi 3 % i wyjaśniono, że w przypadku kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego opłata pobierana jest jednorazowo za okres 3 lat, gdy kwota kredytu przekracza 80 % wartości nieruchomości dla kredytów indeksowanych dla walut obcych. Przy zawarciu umowy powódka udzieliła bankowi pełnomocnictwa do pobierania z jej rachunku bankowego prowadzonego w banku opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia przez bank niskiego wkładu własnego i pobierania składki za kolejne okresy ubezpieczenia wraz z okresem ubezpieczenia, w którym saldo zadłużenia z tytułu kredytu stanie się równe lub mniejsze 80 % wartości nieruchomości. W dniu 28 lipca 2008 został zawarty aneks nr 1 do umowy, w którym przewidziano poręczenie udzielone przez A. K. (1). W dniu 22 sierpnia 2008 zawarto kolejny aneks do umowy, którego przedmiotem było zabezpieczenie ustanowione na miejscu postojowym. Następnie aneksem z dnia 28 lutego 2007 zmieniono rachunek do obsługi kredytu hipotecznego w na rachunek w walucie obcej. Umowa z dnia 31 stycznia 2007

r. została objęta ochroną ubezpieczeniową z tytułu niskiego wkładu i została uiszczona na rzecz ubezpieczyciela składka ubezpieczeniowa. W dniu 28 lipca 2008 została zawarta umowa poręczenia kredytu przez A. K. (1). Pismem z dnia 30 grudnia 2009 r. strona pozwana poinformowała powódkę, że zgodnie z zapisami umowy jeżeli do dnia 30 marca 2010 r. saldo kredytu nie osianie poziomu wskazanego w umowie bank obciąży rachunek powódki opłatą z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu za kolejny 36 miesięczny okres. Przedstawiła sposób obliczenia składki na ubezpieczenie i wskazała powódce możliwości uniknięcia opłat z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu poprzez ponowną wycenę nieruchomości, ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia lub wcześniejszą spłatę kredytu. Pismem z dnia 28 grudnia 2012 r. strona pozwana ponownie poinformowała powódkę o nadchodzącym terminie płatności składki na ubezpieczenie niskiego wkładu i wskazała możliwości zmiany zabezpieczenia. W dniu 31 marca 2010 została pobrana z rachunku bankowego powodów kwota 4002 zł. W dniu 29 marca 2013 została pobrana z rachunku bankowego powodów kwota 5123 zł. W dniu 31 marca 2016 r. została pobrana z rachunku bankowego powodów kwota 5 585 zł. Pismem z dnia 31 lipca 2014 r. powodowie wezwali pozwanego do zwrotu kwoty 10 882 zł. Pismem z dnia 13 kwietnia 2016 r. powodowie wezwali pozwanego do zwrotu kwoty 5 585 zł w terminie 3 dni. W dniu 28 kwietnia 2008 r. powodowie złożyli wniosek o udzielenie kolejnego kredytu, w którym zawnioskowali również o objęcie kredytu ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego. W dniu 8 maja 2008 została wydana decyzja kredytowa, w której jako jeden ze sposobów zabezpieczenia zostało wskazane ubezpieczenie niskiego wkładu. W dniu 20 maja 2008 roku została zawarta pomiędzy powodami, a stroną pozwaną umowa o kredyt hipoteczny. W § 9 umowy przewidziano sposoby zabezpieczenia kredytu. Zgodnie z pkt 7 dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 447916 złotych stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez bank (...) SA z (...) S.A. Kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 4015 zł za pierwszy 36 miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej. Jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 447 916 zł kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36 miesięczny okres udzielonej bankowi przez ubezpieczyciela ochrony ubezpieczeniowej. Przy zawarciu umowy została pobrana składka w kwocie 4015 zł. W § 7 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej banku (...) SA uregulowane koszty kredytu. Zgodnie z pkt 5 opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. Podstawa obliczenia opłaty określana jest dla kredytów w walucie obcej w ten sposób, że dla celów wyliczenia opłaty przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w złotych polskich wyliczona wg wartości kursu waluty obcej wg tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym sporządzona została umowa kredytu w przypadku nowych kredytów i ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej w przypadku przedłużenia ochrony na kolejny okres 36 miesięcy zgodnie z wzorem podanym w regulaminie. Zgodnie z § 7 pkt 7 regulaminu jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości nie stanie się równy bądź niższy niż 80 % wówczas bank pobiera opłatę za kolejny 36 miesięczny okres. W cenniku kredytów hipotecznych uregulowano, że koszt ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosi 3 % i wyjaśniono, że w przypadku kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego opłata pobierana jest jednorazowo za okres 3 lat, gdy kwota kredytu przekracza 80 % wartości nieruchomości dla kredytów indeksowanych dla walut obcych. Przy zawarciu umowy powodowie udzielili również bankowi pełnomocnictwa do pobierania z rachunku bankowego prowadzonego w banku opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia przez bank niskiego wkładu własnego i pobierania składki za kolejny okres ubezpieczenia wraz z okresem ubezpieczenia, w którym saldo zadłużenia z tytułu kredytu stanie się równe lub mniejsze niż 447 916 zł. Na wniosek powodów umowa była dwukrotnie zmieniana: w dniu 20 maja 2008 r. zawarto aneks nr 1 do umowy dotyczący zmiany rachunku do obsługi kredytu hipotecznego na rachunek w walucie obcej, w dniu 6 czerwca 2014 r sporządzony został aneks nr 2 do umowy dotyczący ubezpieczenia na życie. Umowa z dnia 20 maja 2008 została objęta ochroną ubezpieczeniową z tytułu niskiego wkładu i została uiszczona składka ubezpieczeniowa dotycząca ubezpieczenia niskiego wkładu. Pismem z dnia 22 lutego 2011 r. strona pozwana poinformowała powódkę o nadchodzącym terminie płatności składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. W piśmie wskazała sposoby na uniknięcie ponoszenia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu poprzez np. ponowną wycenę wartości nieruchomości, ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia kredytu, wcześniejszą spłatę części kredytu. Następnie ponownie pismem z dnia 11 maja 2011 poinformowała powódkę o nadchodzącym terminie

płatności opłaty z tytułu kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, wskazując m.in. sposób obliczenia należnej składki ubezpieczenia. Pismem z dnia 27 lutego 2014 roku strona pozwana poinformowała powódkę o nadchodzącym terminie płatności opłaty z tytułu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. W piśmie przedstawiła sposoby zmiany sposobu zabezpieczenia kredytu w tym dokonanie ponownej wyceny nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu, ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia kredytu, wcześniejszą spłatę części kredytu aby saldo zadłużenia osiągnęło poziom wskazany w umowie. Następnie pismem z dnia 6 maja 2014 roku w ponownie poinformowała powódkę o nadchodzącym terminie płatności opłaty z tytułu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu. W dniu 31 maja 2011 roku z rachunku bankowego powódki została pobrana kwota 11 490 zł. Pismem z dnia 5 marca 2014 powód poinformował stronę pozwaną, że zgodnie z umową ubezpieczenie niskiego wkładu własnego jest płatne w pierwszym 36 miesięcznym okresie oraz kolejnym 36 miesięcznym okresie natomiast brak jest podstaw do zapłaty składki w kolejnym 36 miesięcznym okresie. W dniu 30 maja 2014 roku z rachunku bankowego powodów została pobrana kwota 13 408 zł. Pismem z dnia 18 lipca 2014 roku powodowie wezwali stronę pozwaną do zwrotu kwoty 29 226 zł. Powódka była zatrudniona w banku (...) SA w W. od dnia 6 grudnia 2004 do dnia 31 sierpnia 2010 r. na stanowisku ekspert - początkowo w departamencie finansowania handlu, a następnie w departamencie faktoringu i finansowania handlu. Nie zajmowała się kredytami hipotecznymi i nie uczestniczyła w żadnym szkoleniu z tego zakresu. Przy zawieraniu obu umów doradca kredytowy ogólnikowo informował powodów o konieczności objęcia kredytu ubezpieczeniem niskiego wkładu i kosztach z tym związanych. Informował również, że stroną umowy jest bank, a powodowie ponoszą koszt składki ubezpieczeniowej. Doradca informował też, że ponieważ wartość kredytu przekracza 80 % wartości nieruchomości to konieczne jest ubezpieczenie niskiego wkładu. Poinformował, że opłata z tytułu ubezpieczenia wynosi 3 % od brakującej kwoty do wartości 80 % wartości nieruchomości. Nie została jednak powodom przedstawiona kalkulacja kosztów związanych z ubezpieczeniem niskiego wkładu, nie poinformowano ich o warunkach umowy ubezpieczenia zawartej pomiędzy bankiem i ubezpieczycielem, sposobem obliczenia przez ubezpieczyciela składki ubezpieczeniowej, zakresem ubezpieczenia i uregulowaniach odnośnie ewentualnego regresu ubezpieczyciela odnośnie powodów. Nie została powodom okazana umowa ubezpieczenia, polisa ani ogólne warunki umów. Przy zawarciu umowy powodowi nie byli informowani o zależności pomiędzy wysokością składki a kursem franka szwajcarskiego. Doradca informował, że kurs franka może ulec zmianie ale wyłącznie w kontekście wysokości rat kredytu. Umowa została powodom okazana dopiero w dniu jej podpisania. Przed podpisaniem umowy z 2007 r. doradca analizował z powódką poszczególne postanowienia umowne. Przy podpisaniu kolejnej umowy omawiana była głównie wysokość rat i kredytu. W przypadku obu umów negocjowana była jedynie wysokość marży. Powodowie ze względu na to, że powódka była zatrudniona u strony pozwanej i znała doradcę J. Z. działali w zaufaniu do banku, nie analizowali szczegółowo umowy, nie prosili o dodatkowy czas celem szczegółowego zapoznania się z dokumentami. Podpisując umowę powódka miała świadomość konieczności uiszczenia składki z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu, wiedziała, że stroną umowy ubezpieczenia jest bank oraz zasadniczo wiedziała, że zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu konieczne jest do czasu, kiedy wysokość kredytu będzie wynosić 80 % wartości nieruchomości. Natomiast powód traktował koszt ubezpieczenia niskiego wkładu jako koszt kredytu który nie podlega negocjacji, uznał że jego poniesienie jest konieczne i nie dopytywał się o szczegółowe regulacje z tym związane. Powodowie nie przewidywali wzrostu kursu franka szwajcarskiego i nie wiązali wysokości składki oraz czasu trwania ubezpieczenia z możliwością zmiany kursu waluty obcej. Przy zawarciu umowy doradca poinformował ich, że koszty ubezpieczenia powinny ograniczyć się do dwóch składek i w przekonaniu powodów składka miała być pobrana przy zawarciu umowy i wyłącznie po kolejnych 36 miesiącach. Zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu stosowane jest na wniosek konsumenta. Konsument zawierając umowę kredytu hipotecznego miał możliwość zastąpienia ubezpieczenia niskiego wkładu innym zabezpieczeniem miał też możliwość obniżenia wysokości składki na ubezpieczenie poprzez dodanie innych zabezpieczeń lub zmiany waluty.

Sąd Rejonowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów, zeznań świadków i powodów. W zakresie ustalonego stanu faktycznego sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków i powodów – były one logiczne i co do zasady zgodne. Sąd I instancji oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, gdyż okoliczności które miały być tym dowodem wykazane były nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie znajduje zastosowanie art. 385¹ § 1 k.c. Powodowie zawarli umowy o kredyt jako konsumenci. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego postanowienia w przedmiocie ubezpieczenia niskiego wkładu nie były z powodami indywidualnie uzgodnione. Nieuzgodnione indywidualnie są bowiem te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. Nie ma tu żadnego znaczenia czy powodowie zapoznali się z postanowieniami umowy w tym zakresie i mieli świadomość że w umowie zostało przewidziane ubezpieczenie niskiego wkładu. Istotne jest jedynie czy postanowienia te były indywidualnie uzgodnione z powodami, a zatem czy były przedmiotem negocjacji i ustaleń i czy powodowie mieli na nie rzeczywisty wpływ. Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że powodowie byli jedynie ogólnikowo informowani o ubezpieczeniu niskiego wkładu, poinformowano ich że ubezpieczenie to jest konieczne, nie odbyły się żadne negocjacje odnośnie postanowień dotyczących tego ubezpieczenia, a zatem powodowie nie tylko nie mieli na nie wpływu ale postanowienia te nie były w ogóle przedmiotem ustaleń i rozmów. Postanowienia te zostały przyjęte do umowy z wzorca – regulaminu. Ponadto zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywał na pozwanym, a strona pozwana okoliczności tych nie wykazała. Świadczenie powołani przez stronę pozwaną nie pamiętali rozmów z powodami, a jedynie przedstawili standardowe działania doradców przy zawarciu umowy. Z zeznań powodów natomiast jednoznacznie wynika, że żadne postanowienia odnośnie ubezpieczenia niskiego wkładu nie były negocjowane ani nie przedstawiono im możliwości ich negocjowania. Postanowienia dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu, jako regulujące dodatkową formę zabezpieczenia spłaty kredytu i nie dotyczące essentialia negotii umowy kredytu, nie dotyczą świadczenia głównego stron. Postanowienia te nie wiążą zatem powodów jeżeli kształtują ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. W tym zakresie Sąd Rejonowy powołał wyrok w sprawie o sygnaturze akt XVII AmC 2600/11, Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz poglądy innych sądów powszechnych, stwierdzając, że obciążanie powodów obowiązkiem poniesienia kosztów związanych z umową ubezpieczenia ryzyka banku jest niewątpliwie sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes powodów. Naruszeniem dobrych obyczajów jest też niepoinformowanie powodów o treści stosunku ubezpieczenia. Z treści umowy nie wynika jaki był zakres ochrony ubezpieczeniowej, jakie wypadki są objęte tą ochroną oraz jakie są ewentualne wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela. Powodom nie zostały przedstawione ani ogólne warunki ubezpieczenia ani nawet sama umowa ubezpieczenia. Z postanowień umowy nie wynika też jak faktycznie kształtują się koszty ubezpieczenia, jaka jest rzeczywista wysokość składki, w jaki sposób jest obliczana oraz czy w kosztach obciążających powodów ujęta jest wyłącznie obciążająca bank składka czy również prowizja banku z tytułu pozyskania kolejnej umowy kredytu. Ponadto powodowie w dacie zawarcia umowy nie mieli możliwości oceny jak długo będzie obciążać ich obowiązek zapłaty składki oraz jaki jest przewidywany koszt związany z tym ubezpieczeniem. Na podstawie przedstawionych im informacji nie mieli świadomości powiązania wysokości składki z kursem waluty obcej, a postanowienia umowy i regulaminu w tym zakresie nie były jasne dla przeciętnego konsumenta. Powodowie nie zostali poinformowani o ryzyku kursowym w związku z wysokością składki na ubezpieczenie i okresem trwania umowy ubezpieczenia. Błędnie zapewniono ich, że obowiązek zapłaty składki powinien ograniczyć się do dwóch 36 miesięcznych okresów. Również postanowienia umowy w tym zakresie nie zostały zredagowane w sposób jasny – brzmienie § 9 pkt 9 umowy sugeruje, że obowiązek zapłaty składki dotyczy wyłącznie kolejnego 36 miesięcznego okresu umowy. Ponadto powiązanie kryteriów ustalania czy zostało osiągnięte saldo kredytu skutkujące ustaniem obowiązku ponoszenia składki z kursem waluty obcej skutkuje, że nie jest możliwe określenie czasu trwania obowiązku ponoszenia składki. Zapisy umowy pozwalają na automatyczne przedłużanie umowy ubezpieczenia do czasu osiągnięcia wskazanego salda zadłużenia, przy czym ocena spełniania tych przesłanek powiązana jest z kursem waluty obcej, według kryteriów, które nie były dla powodów jasne w dacie zawarcia umowy. Takie ukształtowanie obowiązku powodów niewątpliwie rażąco narusza ich interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Skutkiem zastosowania w umowie lub wzorcu klauzuli niedozwolonej jest brak mocy wiążącej tego postanowienia. Pozwany nie był zatem uprawniony do pobrania z rachunku bankowego powodów kwot tytułem opłat za ubezpieczenie niskiego wkładu i na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. obowiązany jest do ich zwrotu. Obowiązek zwrotu świadczenia nienależnego nie wygasł na podstawie art. 409 k.c., ponieważ strona pozwana nie zużyła korzyści w taki sposób, że nie jest już wzbogacona. Nawet jeżeli strona pozwana kwoty uzyskane przez powodów przekazała ubezpieczycielowi, to w ten sposób zwolniła się z obciążającego ją obowiązku uiszczenia składki. Zatem dzięki korzyści uzyskanej od

powodów zaoszczędziła kwotę, którą musiałaby w innym przypadku ponieść z własnych środków. Nadal istnienie zatem wzbogacenie z tytułu nienależnego świadczenia. Znaczenie dla konieczności zwrotu może mieć jedynie tzw. świadczenie nieproduktywne, które w realiach niniejszej sprawy nie zaistniało. Niezasadny był podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia. Termin przedawnienia roszczeń powoda wynosi 10 lat, zgodnie z regułą zawartą w art. 118 k.c. Roszczenie powoda nie wynika, bowiem, ze stosunku rachunku bankowego. Roszczenie to jest związane z umową o kredyt bankowy i nie zmienia tego fakt pobrania opłaty z rachunku bankowego powoda. Jednocześnie świadczenie powoda nie miało charakteru świadczenia okresowego. Jak to wynika z umowy o kredyt powód był zobowiązany do uiszczenia jednorazowej opłaty z tytułu ubezpieczenia, która pokrywała 36- miesięczny okres. Po tym okresie nastąpiło natomiast zbadanie stanu zapłaconej części kredytu i określenie czy kolejna opłata ma zostać uiszczona i jaka będzie jej ewentualna wysokość. Każda z powyższych opłat miała zatem charakter jednorazowego świadczenia, a nie świadczenia płatnego okresowo, przez pewien czas w określonych wysokościach. W związku z powyższym Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powódki kwotę 1697 zł, a żądanie powoda o zwrot tej kwoty oddalił. Pozostałe kwoty pobrane od powodów sąd zasądził na ich rzecz solidarnie. Poza kwotą 1967 r. zasądzoną na rzecz powódki strona pozwana pobrała od powodów następujące kwoty: 4002 zł, 5123 zł, 5585 zł, - łącznie 14 710 zł (z tytułu umowy z 2007 r.) oraz kwoty 4015 zł, 11 490 zł i 13 408 zł. – łącznie 28 913 zł (z tytułu umowy z 2008 r.). O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c., przyjmując, że dochodzone roszczenie ma charakter bezterminowy. Powodowie wezwali pozwanego do zwrotu pobranych kwot: pismem z dnia 31 lipca 2014 r. do zwrotu kwoty 10 882 zł, pismem z dnia 13 kwietnia 2016 r. do zwrotu kwoty 5585 zł, pismem z dnia 18 lipca 2014 do zwrotu kwoty 29 226 zł. Zasadne było zatem żądanie zasądzenia odsetek od dat wskazanych w pozwie i piśmie rozszerzającym żądanie pozwu. Wskazane daty wymagalności nie były też przez pozwanego kwestionowane. Zasadne również zdaniem Sądu I instancji było żądanie ustalenia, że powołane w pozwie postanowienia umowne nie wiążą powodów jako niedozwolona klauzula umowna. Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny. W przedmiotowej sprawie powodowie niewątpliwie mają interes prawny w żądaniu wydania orzeczenia ustalającego, że powołane postanowienie umowy nie wiąże ich. Sporne postanowienie umowne odnosi się bowiem nie tylko do pobranych już przez pozwanego kwot, które były przedmiotem powództwa o zapłatę, ale również może stanowić podstawę pobrania od powodów kolejnych należności, po ponownym automatycznym przedłużeniu umowy ubezpieczenia. Interes prawny powodów wyraża się zatem w możliwości uzyskania rozstrzygnięcia określającego jego sytuację prawną na przyszłość i usuwającego tym samym istniejący obecnie stan niepewności. Powód jako poręczyciel odpowiada również za zobowiązania kredytu z 2007 r., a zatem również powód ma interes prawny w ustaleniu zakresu obowiązków wynikających z umowy. Wobec ustalenia, że przedmiotowe postanowienia umowne stanowią niedozwolone klauzulę w rozumieniu art. 385¹ k.p.c. żądanie ustalenia należało uwzględnić w całości. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł w stosunku do powódki na zasadzie art. 100 k.p.c., a powoda i powódki łącznie na zasadzie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go w części w jakiej powództwo zostało uwzględnione i zarzucając temu orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy oraz obrazę prawa materialnego, a to:

1. art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c. polegające na ustaleniu przez Sąd, że postanowienia § 9 ust. 7, § 9 ust. 8 i § 9 ust. 9 Umowy (...) nr (...) oraz postanowienia § 9 ust. 7, § 9 ust. 8 i § 9 ust. 9 Umowy (...) nr (...) stanowią niedozwolone postanowienia umowne, mimo iż w roszczeniu opartym na art. 189 k.p.c. powodowie mogli żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia jedynie konkretnego stosunku prawnego lub prawa, w związku z czym tak roszczenie jak i sentencja wyroku odnosić powinny się do związania powodów danym postanowieniem, nie zaś do samego charakteru postanowienia – którego to błędu powodowie nie mogą sanować na obecnym etapie postępowania zgodnie z art. 383 k.p.c., co w konsekwencji doprowadziło do wyrokowania przez Sąd co do przedmiotu, który nie mógł być objęty żądaniem;
2. art. 233 § 1 k.p.c., polegające na wyciągnięciu przez Sąd błędnego, nielogicznego i sprzecznego z zebrany w sprawie materiałem dowodowym wniosku, iż:

a. Umowy Kredytu w zakresie opłaty z tytułu UNWW i zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie były przedmiotem indywidualnych ustaleń z powodami, mimo że najpierw sama powódka, a następnie oboje powodowie zwrócili się o zamieszczenie tych postanowień w Umowach Kredytu już we Wniosku Kredytowym, przy czym nie były to obligatoryjne elementy żadnej z Umów Kredytu, które uwzględniały w tym zakresie jedynie uzgodnione wcześniej indywidualnie z powodami warunki, w tym warunki uzgodnione indywidualnie we Wniosku Kredytowym;

b. powodowie nie byli w sposób wystarczający informowani w toku czynności zmierzających do zawarcia Umów Kredytu o zasadach i konieczności ubezpieczenia niskiego brakującego wkładu własnego i opłacie z tytułu UNWW, mimo że pełna informacja w tym zakresie, w tym co do ryzyka kursowego oraz wzoru wyliczenia opłaty z tytułu UNWW i kursów po jakich przeliczane będzie saldo z tytułu obu Umów Kredytu przekazana została powodom przez Bank na piśmie w podpisanej przez powodów Informacji dla wnioskodawców, Regulaminie, Cenniku oraz samej Umowie Kredytu, jak również ustnie przez pracowników Banku;

c. Bank naruszył obowiązki informacyjne względem powodów dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego oraz treści stosunku ubezpieczenia do tego stopnia, że zaniechanie to było sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszało interesy powodów;

d. powodowi przysługuje legitymacja procesowa czynna do dochodzenia roszczeń z tytułu Umowy Kredytu nr 1, mimo iż z przeprowadzonych w sprawie dowodów wynika, że powód nie był nigdy stroną Umowy Kredytu nr 1, a poręczenie cywilne powoda stanowiło jedynie zabezpieczenie przejściowe udzielonego powodce kredytu i wygasło w dniu 16 grudnia 2008 r.;

3. art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c., art. 227 k.p.c. z zw. z art. 278 k.p.c., polegające na braku rozpoznania przez Sąd I instancji wniosku dowodowego pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny bankowości - na okoliczność wskazane w odpowiedzi na pozew, a dotyczące charakterystyki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i jego wpływu na warunki kredytu powodów;

4. art. 70 ust. 2 Pr. bank. w zw. z art. 93 ust. 1 Pr. bank. oraz w zw. z art. 56 k.c. polegające na ich niezastosowaniu, a w konsekwencji przyjęciu, że Bank nie był uprawniony do żądania od powodów opłaty za ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia Umowy Kredytu w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, a zabezpieczenie spłaty kredytu w ten sposób i pobieranie z tego tytułu opłaty stanowi naruszenie dobrych obyczajów, podczas gdy był to obowiązek Banku wynikający wprost z przepisów powszechnie obowiązującego prawa, przy czym żądanie przez Bank określonej i wybranej przez niego formy zabezpieczenia kredytu, w przepisach tych znajduje swoją normatywną podstawę, a zgodnie z powszechnymi zwyczajami, koszty i opłaty związane z ustanowieniem dodatkowych zabezpieczeń ponosi zawsze kredytobiorca, tak więc działając zgodnie z prawem i zwyczajami, Bank nie mógł naruszyć dobrych obyczajów;

5. art. 11 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że umowa ubezpieczenia zawarta pomiędzy Bankiem a towarzystwem ubezpieczeń nie była objęta tajemnicą przedsiębiorstwa Banku i towarzystwa ubezpieczeń, a jej nieprzedstawienie powodom stanowi naruszenie zasady równowagi stron w kształtowaniu stosunku prawnego, mimo iż postanowienia tej umowy - ze względu na tajemnicę przedsiębiorstwa - były objęte obowiązkiem zachowania w tajemnicy, a zatem nie mogły zostać udostępnione powodom;

6. art. 189 k.p.c., polegające na ustaleniu przez Sąd, że powodowie w niniejszym postępowaniu mają interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, mimo iż w niniejszej sprawie brak jest interesu prawnego powodów w żądaniu ustalenia, gdyż interes ten może być zaspokojony w innym postępowaniu - postępowaniu o zapłatę, której to zapłaty w niniejszej sprawie powodowie także dochodzili w swych pozwach, a co więcej Bank nadal będzie uprawniony do pobierania opłat z tytułu UNWW na podstawie postanowień Regulaminów, Cenników oraz udzielonych Bankowi pełnomocnictw stanowiących załączniki do Umów Kredytu,

7. art. 65 k.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie co do wykładni postanowień Aneksu nr 1/2008 z dnia 30 lipca 2008 r. do Umowy Kredytu nr 1 oraz postanowień umowy poręczenia z dnia 30 lipca 2008 r. zawartej pomiędzy powodem a pozwanym, a w konsekwencji wadliwą wykładnię oświadczeń woli stron, polegającą na błędnym uznaniu, że powód w dalszym ciągu jest poręczycielem i odpowiada za zobowiązania z tytułu Umowy Kredytu nr 1, mimo iż prawidłowa wykładnia postanowień Aneksu nr 1/2008 oraz umowy poręczenia z dnia 30 lipca 2008 r. prowadzi do wniosku, że przejściowe zabezpieczenie kredytu udzielonego na podstawie Umowy Kredytu nr 1 w postaci poręczenia cywilnego udzielonego przez powoda A. K. (1) obowiązywała jedynie do czasu otrzymania przez Bank odpisu z nowozakładanej księgi wieczystej dla nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) wraz z prawomocnym wpisem hipoteki na rzecz Banku, co nastąpiło w dniu 16 grudnia 2008 r,

8. art. 385¹ k.c., polegające na jego błędnym zastosowaniu i uznaniu, iż kwestionowane postanowienia Umów Kredytu są niedozwoloną klauzulą umowną kształtującą prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszającą ich interes, podczas gdy:

- stanowi zabezpieczenie kredytu i jak każde inne zabezpieczenie - zgodnie z panującymi w tym zakresie zwyczajami, w myśl których strona biorąca kredyt / pożyczkę, zabezpiecza jego spłatę na własny koszt - zabezpiecza przede wszystkim interes Banku (kredytodawcy, pożyczkodawcy), a koszt tego zapieczenia ponosi kredytobiorca (pożyczkobiorca);
- zostało uzgodnione indywidualnie z powodami, co wynika z zeznań świadków, a także z okoliczności, że ubezpieczenie zostało ustanowione przez powodów w sposób dobrowolny i świadomy, nie było obowiązkowym elementem Umów Kredytu, a powodowie wnioskowali o objęcie ich kredytu ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego, zaznaczając odpowiednią rubrykę;
- zabezpiecza interes obu stron Umowy Kredytu;
- jest ono jasne i zrozumiałe dla przeciętnego konsumenta, zawiera wszystkie dane niezbędne do wyliczenia wysokości opłaty, czasu trwania dodatkowego zabezpieczenia i przesłanki ustania konieczności jego ustanawiania oraz nie jest bardziej skomplikowane, aniżeli powszechnie stosowane w praktyce i akceptowane przez Sąd Najwyższy klauzule zmiany oprocentowania;

a w konsekwencji nie kształtuje praw i obowiązków powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie narusza interesów powodów w sposób rażący, w związku z czym nie może zostać uznane za niedozwoloną klauzulę umowną;

9. art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 110 pr. bank. oraz art. 385 § 2 k.c. w zw. z art. 110 Pr. bank. w zw. z art. 93 Pr. bank., poprzez błędną wykładnię art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 110 pr. bank. oraz niezastosowanie art. 385 § 2 k.c. w zw. z art. 110 Pr. Bank. w zw. z art. 93 Pr. Bank., polegającą na uznaniu, iż określona w Cenniku kredytu opłata rekompensująca ryzyko Banku w związku z brakiem wkładu własnego powodów nie stanowi głównego świadczenia powodów, ani opłaty bankowej której wysokość Bank — jako podmiot stosunków prywatnoprawnych — może ustalić wedle swojego uznania, stosowanie do ryzyka, jakie opłata ta ma rekompensować, co prowadziło do objęcia postanowień Umowy Kredytu dotyczących opłaty z tytułu UNWW kontrolą pod kątem sprzeczności z dobrymi obyczajami i przyjęciu jej abuzywności;

10. art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c., polegające na ich błędnym zastosowaniu i uznaniu, że uiszczona przez powodów na rzecz Banku kwota łącznie 45.320 zł stanowiła świadczenie nienależne, podczas gdy kwota ta znajdowała swoją podstawę w postanowieniach nie tylko Umów Kredytu, lecz również Regulaminów i Cenników, które stanowiły samodzielną podstawę pobrania tej opłaty - a zatem nie stanowiła świadczenia nienależnego na rzecz Banku;

11. art. 409 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. oraz art. 411 pkt. 1 k.c., polegające na ich błędnym niezastosowaniu i uznaniu, że uiszczona przez powodów na rzecz Banku kwota łącznie 45.320 zł nie została zużyta przez Bank, mimo, iż została ona przekazana na rzecz ubezpieczyciela, w związku z czym została zużyta, a pozwany nie jest już wzbogacony;

12. art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie, skutkujące nieuwzględnieniem zarzutu przedawnienia podniesionego przez Bank, mimo iż dochodzone przez powodów roszczenie - jako świadczenie okresowe - ulega przedawnieniu z upływem 3 lat;

W tym stanie rzeczy strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji, jako pozbawionej uzasadnionych podstaw, wskazując, że podniesione w niej zarzuty są chybione, a zaskarżony wyrok prawidłowy, wnosząc o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja okazała się uzasadniona w niewielkiej części.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został przez Sąd Rejonowy ustalony prawidłowo i ustalenia te Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne, a podniesione w apelacji zarzuty sprzeczności ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego nie mogły doprowadzić do odmiennej oceny dowodów i weryfikacji ustalonego stanu faktycznego. Przede wszystkim zarzut ten nie zawiera koniecznego tu wykazania, aby Sąd I instancji dokonując oceny dowodów i ustaleń faktycznych, dopuścił się uchybienia zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Strona pozwana poprzestała bowiem na wskazaniu środków dowodowych, z których ich zdaniem wynikały odmienne od ustalonych przez Sąd okoliczności. Zresztą przedmiotem tego zarzutu były okoliczności dotyczące tego, że umowa w zakresie dotyczącym opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie były przedmiotem indywidualnych ustaleń z powodami, a także odnośnie obowiązków informacyjnych strony pozwanej względem powodów. Tymczasem wymienione okoliczności nie mają większego znaczenia dla rozpoznania sprawy, albowiem Sąd Okręgowy dokonał odmiennej oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego.

Najistotniejsze znaczenie dla oceny żądania powodów o zwrot pobranych opłat z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego mają zapisy umowy łączącej strony, a dokładnie § 9 ust. 7-9 obydwu umów o kredyt hipoteczny. Zgodnie z § 9 ust. 7 umowy dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenie nie osiągnie wskazanego tam poziomu, stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez Bank (...) S.A. z (...) S.A. W § 9 ust. 9 zd. 2 ustalono natomiast, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36 miesięczny kres udzielonej Bankowi przez (...) S.A. ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca zostanie poinformowany przez Bank pisemnie. Dokonując w sposób prawidłowy wykładni oświadczeń woli w przedmiocie uregulowania kwestii refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu należy dojść do wniosku, że strony uzgodniły, iż wyłącznie w zakresie wydatków banku związanych z zawartą umową ubezpieczenia z (...) S.A. kredytobiorca będzie zobligowany do pokrycia poniesionych przez bank kosztów. Przedmiotowe postanowienie umowy jest niewątpliwie interpretowane przez stronę pozwaną w ten sposób, że zwrotowi na rzecz banku podlegają koszty ubezpieczenia związane z jakimkolwiek ubezpieczycielem. Jak wyżej wskazano umowa została tak sformułowana, iż zabezpieczeniem kredytu ma być umowa ubezpieczenia zawarta z konkretnym podmiotem i koszty ubezpieczenia z tym konkretnym podmiotem podlegają rozliczeniu pomiędzy stronami. Podobnie sformułowane jest pełnomocnictwo do ściągnięcia kosztów z rachunku. Regulamin zawiera natomiast postanowienia ogólne bez wskazania konkretnego ubezpieczyciela. Ta rozbieżność pomiędzy treścią umowy, a regulaminu wynika stąd, że regulamin sporządzany jest dla większej liczby kredytobiorców. Umowa natomiast zawierana jest z konkretnym klientem, z którym uzgadniane są indywidualne postanowienia. Zgodnie natomiast z artykułem 385 § 1 k.c. w przypadku rozbieżności pomiędzy wzorcem umowy, a umową strony są związane umową. Ponadto zwrócić należy uwagę, że oświadczenia woli zostały złożone na piśmie, a do tego treść pisma została sformułowana i narzucona przez stronę pozwaną. Nie wnikając w teoretyczne spory dotyczące potrzeby dokonywania wykładni oświadczeń woli mających jednoznaczne brzmienie, wskazać należy, że w tej konkretnej sprawie zarówno

dosłowne brzmienie ww. zapisów umownych, jak i cel jaki miał przyświecać stronom wskazują, że powodowie zobowiązani byli do pokrycia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, wynikającego z konkretnej umowy zawartej przez Bank z konkretnym towarzystwem ubezpieczeń, w tym wypadku (...) S.A. Za takim stanowiskiem przemawia również to, że dla powodów - jako ubezpieczonych - nie jest obojętne, tak samo zresztą jak i dla Banku jako ubezpieczającego, z którym towarzystwem została zawarta umowa. Oczywiście jest bowiem, że poszczególne towarzystwa różnią się wiarygodnością, płynnością finansową, zakresem oferowanej ochrony. Zatem wskazanie w umowie konkretnego towarzystwa z powołaniem się na zawartą w nim umowę jest wiążące i nieobojętne dla powodów. Zatem tylko składki wpłacone na rzecz tego ubezpieczyciela zgodnie z umową obciążają powodów. W tym miejscu wymaga wyeksponowania ugruntowany pogląd prezentowany w orzecznictwie, zgodnie z którym wątpliwości interpretacyjne, które nie dają się usunąć w drodze ogólnych dyrektyw wykładni oświadczeń woli, powinny być rozstrzygnięte na niekorzyść strony, która zredagowała tekst je wywołujący (in dubio contra proferentem). Ryzyko nie dających się usunąć w drodze ogólnych dyrektyw wykładni oświadczeń woli niejasności tekstu umowy powinna ponieść ta strona, która tekst zredagowała (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 306/15). W tym kontekście Bank nie może powoływać się na niejasność omawianych postanowień umownych, które zresztą są jednoznaczne, przy jednoczesnym tłumaczeniu ich na swoją korzyść. Sformułowanie oświadczenia na piśmie powoduje, że formułująca je strona ma możliwość głębszego namysłu nad jej treścią i precyzyjniejszego jej sformułowania co uzasadnia ustawienie większych wymagań autorowi takiej wypowiedzi. Jak wskazano w komentarzu do Kodeksu cywilnego pod redakcją E. G. IV wydanie strona 164, na tej podstawie opiera się dyrektywa interpretacji rygorystycznej. Wobec osoby redagującej niejasne pisemne oświadczenie woli powinno być interpretowane na niekorzyść osoby, która je redagowała jeżeli kontrahent nie miał możliwości wpływania na treść oświadczenia.

Wszystkie te argumenty prowadzą do prostego wniosku, że pieniądze mające stanowić równowartość opłaconych przez Bank składek zostały pobrane z rachunku powodów bezpodstawnie, albowiem strona pozwana nie wykazała, aby uiściła na rzecz (...) S.A. jakiegokolwiek składki. Sąd Okręgowy oczywiście dostrzega, że z punktu widzenia interesu banku tenże dążył do przerzucenia na kontrahenta wszelkich kosztów związanych z zawartą umową i uwzględniając interes banku logiczne byłoby dokonanie wykładni w kierunku obciążenia klienta wszelkimi kosztami. Jednak precyzyjne sformułowanie umowy, iż zabezpieczeniem kredytu jest wyłącznie umowa z konkretnym ubezpieczycielem i koszty tej konkretnej umowy będą obciążały kredytobiorcę, uniemożliwia interpretację umowy na korzyść strony pozwanej. Wobec tego zwrotowi podlegały wszystkie środki pobrane przez stronę pozwaną z tego tytułu, jako nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Odnosnie zarzutu sprowadzającego się do tego, iż nie mogą znaleźć zastosowania przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu albowiem zakład ubezpieczeń nie jest wzbogacony z uwagi na zużycie pobranej od powodów kwoty na rzecz zakładu ubezpieczeń, przypomnieć należy, że w artykułe 409 k.c. chodzi o zużycie bezproduktywne, konsumpcyjne, tj. gdy wzbogacony, w zamian tej korzyści, nie uzyskał ani korzyści zastępczej, ani zaoszczędzenia wydatku, gdy wydatek miał miejsce tylko dlatego, że uprzednio uzyskał on korzyść, bez której nie poczyniłby tego wydatku. Ciężar dowodu faktu zużycia korzyści w sposób bezproduktywny spoczywa na wzbogaconym, który podnosi tę okoliczność jako zarzut wobec roszczenia zubożonego. Strona pozwana ciężarowi temu nie sprostała. Zresztą w tej konkretnej sprawie strona pozwana w zamian za przekazaną na rzecz zakładu ubezpieczeń kwotę uzyskała ochronę ubezpieczeniową. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 2 lutego 2012 roku sygnatura II CSK 670/11. Odnosząc się do zarzutu naruszenia artykułu 118 k.c. poprzez uznanie, że roszczenie powoda nie jest świadczeniem okresowym wskazać należy, że ustalenie, iż strona pozwana nie posiadała w stosunku do powoda roszczenia o zapłatę określonej kwoty składki ubezpieczeniowej prowadzi do wniosku, że nie można zakwalifikować dochodzonego przez powoda roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jako roszczenia o świadczenie okresowe. Pozostałe zarzuty apelacji dotyczą kwestii abuzywności oświadczenia woli o refinansowaniu kosztów ubezpieczenia, natomiast podniesiona wyżej argumentacja jest wystarczająca dla uwzględnienia żądania pozwu w związku z czym nie ma potrzeby odnoszenia się do pozostałych zarzutów.

Wobec tego, że nie zachodziła potrzeba sięgania do instytucji klauzul niedozwolonych z art. 385¹ § 1 k.c., tj. badania czy za takie klauzule mogą uchodzić kwestionowane zapisy § 9 ust. 7, 8 i 9 umowy uwzględnieniu podlegał zarzut. apelacji dotyczący naruszenia art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny w rozumieniu art. 189 jest kategorią obiektywną. Jest to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Praktycznie rzecz biorąc, interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2001 r., sygn. akt I CKN 425/00). Wobec uwzględnienia powództwa na innej podstawie prawnej powodowie nie mają żadnego obiektywnego interesu prawnego w ustaleniu, że kwestionowane postanowienia umowne mają charakter niedozwolony.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok jak w punkcie 1. sentencji, zaś na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałej części, o czym orzekł w punkcie 2. sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. całością kosztów obciążając stronę pozwaną, albowiem powodowie ulegli ze swym żądaniem tylko w nieznaczej części, tj. dotyczącej ustalenia abuzywności postanowień umownych. Tymczasem zasadniczym żądaniem i celem pozwu było odzyskanie bezpodstawnie pobranych przez stronę pozwaną składek, co okazało się stanowiskiem uzasadnionym. Zasądzona na rzecz powodów kwota 4.800 zł stanowi równowartość wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym za obydwie sprawy połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, ustalone po myśli § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.).

SSO Katarzyna Serafin-Tabor	SSO Anna Nowak	SSO Paweł Szewczyk
-----------------------------	----------------	--------------------